

ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ವರೂಪ

* ಡಾ. ನಟರಾಜ ಡಿ.ಕೆ. ಕನ್ನಡ ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಆರ್.ಸಿ. ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಪ್ರವೇಶ

ದುಡಿವ ವರ್ಗದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಗೃಹ ಬಂಧನದ ಹೊರತಾಗಿ ಬೇರೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗಗಳ ಪರಿಚಯವಾಗದಂತೆ ಪುರುಷ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ತನ್ನ ಬಲವಾದ ಕೋಟಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತ್ತು. ಆದರೂ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಸಮಾಜದ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಹತೆಯ ಮಹಿಳೆಯರು ಈ ಸೀಮಿತ ಬಂಧನದ ಲಕ್ಷಣರೇಖೆ ದಾಟಿ ಗೃಹ ಬಂಧನವೊಂದನ್ನು ತಮ್ಮ ಧೈಯವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಾಗ ಕೈಯಲ್ಲ ಕತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ದುಷ್ಟರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯುವ ಶಿಷ್ಟರಕ್ಷಣಿ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯವನ್ನೆಸಗಿರುವ ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಳಾಗಿ, ಮಹಾಸತಿ(ಮಾಸ್ತಿ)ಯಾಗಿ, ಭೋಗದ ವಸ್ತುವಾಗಿ, ಒಡವೆಯಾಗಿ, ಗಂಡಿನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಸಂತೋಷ ನೀಡುವ ನಾಟ್ಯರಾಣಿಯಾಗಿ, ಬಸವಿಯಾಗಿ, ದೇವದಾಸಿಯಾಗಿ, ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ಸೂಳಿಯಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದನ್ನು ಸ್ವಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಿಂದಿನ ಶಕ್ತಿಗಳಾವವು ಎಂಬುದನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ನಿಜವಾದ ಶ್ರಮಜೀವನ ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹೆಣ್ಣಿನದೇ ಆದರೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಸೀಮಿತ ಹೊಸ್ತಿಲೊಳಗೆ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿ ಅವಳ ಬದುಕಿನ ವಿಕಸನವನ್ನು ಹೊಸಕಿ ಹಾಕುವ ತಂತ್ರವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಬಟ್ಟು ಉಳಿದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ಆಡಳಿತ, ಉದ್ಯೋಗ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನೀತಿ, ಕಾನೂನು ಮುಂತಾದ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತುಳಿಯುತ್ತಲೆ ಬಂದಿದೆ.

ಈ ರೀತಿ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಅದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದು, ಬಂಡಾಯವೆದ್ದದ್ದು ತೀರಾ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅಂದರೆ ೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲ ದೀರ್ಘ ಕಾಲದಿಂದ ಸ್ವರೂಪ ವಿಸ್ತೃತಿಗೊಂಡಿದ್ದ ಆಕೆಯನ್ನು ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸಿದವರು ಶರಣರು, ಮೂಲತಃ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಶೈಥಿಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದ ಜಾತಿಭೇದ, ಅಂಗಭೇದ, ವರ್ಗಭೇದ, ವೃತ್ತಿಭೇದಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು, ಏಕತೆಯನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸುವುದೇ ಅವರ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಅಂತೆಯೆ ಅಲ್ಲಯವರೆಗೆ ಶೂದ್ರ ಸಮಾನಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ತ್ರೀಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ, ವ್ಯವಹಾರ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಶರಣರು ತೋರಿದ ಇಂತಹ ಉದಾರ ಧೋರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಮಹಿಳೆ ಬಹುಕಾಲದ ಬಂಧನದಿಂದ ಹೊರಬಂದು ತನ್ನತನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಳು.

ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಬದಿಗೊತ್ತಿ, ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಪರಿಸರದಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಬೌದ್ಧಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಶರಣಿಯರು, ತಮಗೆ ದೊರೆತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಸಾರ್ಥಕ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಸಾಮಾಜಿಕ, ತಾತ್ವಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಪರ ವಾದವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ಅಬಲೆಯಲ್ಲ, ಪೂರ್ಣ ಅವಕಾಶ ದೊರೆತರೆ ಆಕೆ

ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲಳೆಂಬುದನ್ನು ಬದುಕಿ ತೋರಿದರು. ಕೆಳಸ್ತರದಿಂದ ಬಂದವರೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು ಐವತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಮಹಿಳೆಯರು ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಾನ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಸೇರಿ ತಮ್ಮ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಭೀತಿಯಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಪ್ರಪಂಚದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಮಹಿಳಾ ಸಂಘಟನೆ.

ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪ ಕಂಡು ಅರಸಿ ಬಂದವರಿಗೆ ಅಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟ ಉತ್ತರ ಸ್ತ್ರೀ ವಾದದ ಮುನ್ನುಡಿ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

“ಬಟ್ಟಹ ಮೊಲೆಯ ಭರದ ಜವ್ವನದ ಚೆಲವು ಕಂಡು ಬಂದಿರಣ್ಣಾ

ಅಣ್ಣಾ ನಾನು ಹೆಂಗಸೂ ಅಲ್ಲ, ಅಣ್ಣಾ ನಾನು ಸೂಳೆಯಲ್ಲ!

ಅಣ್ಣಾ, ಮತ್ತೆ ನನ್ನ ಕಂಡು ಕಂಡೂ ಆರೆಂದು ಬಂದಿರಣ್ಣಾ!

ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಕಾರ್ಜುನನಲ್ಲದ ಮಿಕ್ಕಿನ ಪುರುಷನು

ನಮಗಾಗದ ಮೋರೆ ನೋಡಿರಣ್ಣಾ”

(ಶಿವಶರಣಿಯರ ವಚನೆಗಳು - ಸಂ.ಆರ್.ಸಿ. ಹಿರೇಮಠ-ಪು-೩೬೯)

ಪುರುಷನಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಒಬ್ಬ ಮಹಿಳೆ ಕೂಡಾ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದು, ಅಲ್ಲನ ಸಂಕೀರ್ಣತೆ, ಸಂಘರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಎದೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಕ್ಕ ಕಲಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕಿನ್ನರ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಅವರ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆಸೆಪಟ್ಟು ವರ್ತಿಸಿದ ರೀತಿ ಆತಂಕಕಾರಿ, ಮುಂದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಹೇಳುವ ಮಾತುಗಳು ಅವಳ ದಿಟ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ.ಅದು ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸಂದರ್ಭವೂ ಹೌದು.

ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲೇ ಮಹಿಳಾವಾದವನ್ನು ಹೂಡಿದ, ಹೋರಾಟದ ಕಿಚ್ಚನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿದ, ಬಂಡಾಯದ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದ ಮೊದಲ ಮಹಿಳೆ ಕನ್ನಡದ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಎಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಹೀಗೆ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಳೆಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವ ತೀವ್ರತೆಯ ಆಶಯದ ಜೊತೆಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಮುರಿಯುವ ಬಗೆಯೂ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.ಆದರೆ ವಚನ ಚಳುವಳಿಯ ನಂತರ ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಮಹಿಳಾ ವಾದಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ.ಅದರಲ್ಲೂ ಗಟ್ಟಿಯಾದ ಧ್ವನಿ ಕಂಡು ಬಂದದ್ದು, ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮುಂಚೆ ಅಂದರೆ ನವೋದಯ, ಪ್ರಗತಿಶೀಲ, ನವ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಬರವಣಿಗೆ ಬಂದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ನೋವು, ನರಳಾಟ, ತಲ್ಲಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮೂಡಿ ಬಂದಿದೆ.ಈ ಮೇಲಿನ ಅಂಶಗಳು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಂಡು ಬರುವುದು ಆ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ.ಇಲ್ಲಿ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಆವೇಶ ಆಕ್ರೋಶಗಳು ತೀರ ಕಡಿಮೆ.

ನವೋದಯ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶಿಕ್ಷಣ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹ, ಪ್ರೇಮ ಸಂಯೋಗ, ದಾಂಪತ್ಯ ಧರ್ಮ, ಸ್ತ್ರೀ ಆದರ್ಶ ಮುಂತಾದ ಆಲೋಚನೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದು.ನವೋದಯದ ಕಥೆ, ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಗೌರಮ್ಮ, ಆರ್.ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ, ಶ್ಯಾಮಾಲಾದೇವಿ, ಕಾರಂತ, ಬೇಂದ್ರೆ, ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆಯತೊಡಗಿದ ಎಂ.ಕೆ.ಇಂದಿರಾ, ತ್ರಿವೇಣಿ, ಅನುಪಮಾ ನಿರಂಜನ ಮೊದಲಾದವರು ತಳೆಯುವ ಸ್ತ್ರೀಪರವಾದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಒಟ್ಟು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಾದ, ಕರುಣೆ ಮೊದಲಾದವುಗಳು

ಪ್ರತಿಭಟನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಅಂಶವನ್ನು ಈ ವೇಳೆಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: ತ್ರಿವೇಣಿಯವರ 'ಬೆಕ್ಕಿನ ಕಣ್ಣು' ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಮಾನಸಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಓದುಗರಲ್ಲಿ ಕರುಣೆ ಹುಟ್ಟಿಸಿದರೆ, ಇಂದಿರಾ ಅವರ 'ಫಣಿಯಮ್ಮ' ಕಾದಂಬರಿ ಫಣಿಯಮ್ಮ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಕಾವು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ನವ್ಯ ಕಾಲಘಟ್ಟವೂ ಕೂಡಾ ನನಗೆ ಈ ಎರಡು ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಮಹಿಳಾವಾದ, ಮಹಿಳಾ ಹೋರಾಟ, ಮಹಿಳಾ ಬಂಡಾಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿವಿಧ ಮಗ್ಗುಲುಗಳು ತೆರೆದುಕೊಂಡದ್ದು ೧೯೭೦ರ ನಂತರ ಅಂದರೆ ದಲಿತ ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲ. ಯಜಮಾನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸೋಗಲಾಡಿತನ, ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ನಡೆದ ಶೋಷಣೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಕಿರುಕುಳ, ನಿರುದ್ಯೋಗ ಸಮಸ್ಯೆ, ಅಡ್ಡಗಟ್ಟದ ಜಾತಿ ಗೋಡೆಗಳು, ನಂಜಕೆ ಆಚರಣೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಇವೆಲ್ಲಾ ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಅಂತೆಯೇ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಂತು ತನ್ನ ಬದುಕನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಗೆ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಖೇನ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಲೇಖಕಿಯರು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದರು. ಅವರೆಂದರೆ ವೈದೇಹಿ, ಶೈಲಜಾ ಉಡಚಣ, ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಕಮಲಾ ಹೆಮ್ಮಿಗೆ, ವಿಜಯಾದಬ್ಬೆ, ಬಿ.ಬಿ. ಲಲಿತಾನಾಯಕ, ಸ.ಉಷಾ, ಹೇಮಾ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ, ಸವಿತಾ ನಾಗಭೂಷಣ, ಮಲ್ಲಕಾ ಘಂಟ, ಪ್ರತಿಭಾ ನಂದಕುಮಾರ, ಕೆ.ಷರೀಪಾ, ರೂಪಾ ಹಾಸನ, ಕವಿತಾ ರೈ, ಮೀನಾ ಸದಾಶಿವ, ನಾ. ತೇಜಶ್ರೀ, ವಿನಯ ವಕ್ಕಂದ ಮುಂತಾದವರು. ಇವರೆಲ್ಲಾ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀವಾದವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದವರು.

ಬಂಡಾಯ ಕವಯತ್ರಿಯರು ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾಗಿ, ನೇರವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಭೀಡಿಯಿಂದ ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಸರ ಪುರುಷ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಆಗಿದ್ದು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕವಾಗಿ ಸಂಕೇತಿಸುವ ತಂದೆ, ಪ್ರಿಯಕರ, ಗಂಡ, ಮಗ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು, ಮಠಾಧಿಪತಿಗಳು ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಮಾಜದ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಪುರುಷರನ್ನು ಬಂಡಾಯ ಮಹಿಳಾ ಕಾವ್ಯ ತೀವ್ರವಾಗಿ ತರಾಟೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಹಾಗೆ ಅವರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದೆ.

“ಬಸುರಿ ಸೀತೆಯ ಅಗ್ನಿಯಂಥ ಅಡವಿಗೆ ಅಟ್ಟದ್ದು ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಾಗಿ,

ಗಂಡರೈವರು ಹೆಂಡತಿಯ ಪಣಕ್ಕಿಟ್ಟದ್ದು ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ

ಬುದ್ಧ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿದ್ದು ಹೆಂಡತಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದು

ಜ್ಞಾನೋದಯಕ್ಕಾಗಿ”

'ಹೀಗೆಂದವರು' ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆ ಹೇಮಾ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ 'ಅನುಲೇಖ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಬರೆದಿರುವ ಮಲ್ಲಕಾಘಂಟ ಅವರು ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ಬಲಕೊಡುವ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅವರ ರೋಷ ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿರುವ 'ಹೆಣ್ಣು' ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆ ಪುರುಷ ತನಗೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೋ ಹಾಗೆ ಸರಕಾಗಿ, ವಸ್ತುವಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತದೆ.

“ಹೆಣ್ಣು ಚಪ್ಪಲ

ಎಂದರು ಬೇಕೆಂದಾಗ

ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಅಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಮೆರವಣಿಗೆ ಗೈದರು

ಬೇಡವೆಂದಾಗ

ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗಿಟ್ಟು

ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು

ಅಸಹ್ಯ ಪಟ್ಟರು?

ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಅನಿಷ್ಟವೆಂದು ಹೀಗೆಯೆತ್ತಾ ಬಂದ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಈ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶವಿದೆ.

ಬಂಡಾಯ ಕವಯಿತ್ರಿ ಎಚ್.ಎಲ್.ಪುಷ್ಪ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಂತೂ ಸ್ತ್ರೀ ಪರವಾಗಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಲೇ ಸ್ತ್ರೀಗೊಂದು ಎಚ್ಚರ ಅಥವಾ ಜಾಗೃತಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ರವಾನಿಸಿದವು. ಅವರ 'ಅಮೃತಮತಿಯ ಸ್ವಗತ' ಕವನವು, ಜನ್ನನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯ ಅಮೃತಮತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತಾ, ಆ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ 'ಪಾಪದ ಕೆಲಸ' ಎಂಬ ಅಪವಾದವನ್ನು ಕಿತ್ತು ಹಾಕಿ, ಅದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹಜ ಹಂಬಲ, ಅವಳ ತುಮುಲಗಳನ್ನು ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ.

“ಮೈಯ ವಾಸನೆಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳಲ್ಲ

ಬಂಧವಿಲ್ಲ ಈ ಪಾಡುಗಳಿಗೆ

ಹೊರುವ ಪಾಪಗಳಲ್ಲ

ಹಸಿವಿನೆದುರು ಏನಿಲ್ಲ, ಏನೆಲ್ಲ ಭೀತಿ

ಕತ್ತಿಯು ಕೂಡ ಅಳುಕುತ್ತದೆ

ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದೆ ಧರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜಂಜಾಟದಲ್ಲ

ನಾವು ಜನ್ಮವೆತ್ತುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ

ಅಮೃತಮತಿಯರಾಗಿ”

ಶಶಿಕಲಾ ವೀರಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ ಅವರ 'ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ' ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ನಯನಾಜೂಕಿನಿಂದಲೇ ತೇಜೋವಧೆ ಮಾಡುವ ಪುರುಷರನ್ನು ತಾಯಿ ಗಂಡರು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಂತಹ ಪುರುಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೊಟ್ಟಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿರಬೇಕೆಂಬ ಕರೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿರುವುದೇ ಹೀಗೆ

ನೆನಪಾದರೆ ಮೈ ಜುಮ್ಮೆನ್ನುವ ಹಾಗೆ

ನೆರಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಿದ್ದರೆ, ಮೈ ಕಾಯಿಸಿ ಬೀಡಿ ಹಚ್ಚೋ

ಕೇಡಿಗರು! ಉಂಡ ಗಂಗಾಳದಲ್ಲೇ ಉಜ್ಜಿ ಹೊಯ್ದು

ಭಂಡತನಾ ಮೆರೆಸೋ ತಾಯಿಗಂಡರು”

ಹೀಗಾಗಲೇ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮೇಲೆ ಕ್ರೌರ್ಯವೆಸಗಿದವರ ಕತೆ ಏನಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಪುರುಷನಿಗೆ ಗೊತ್ತು.ಆದರೂ ಅವರು ಬದಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಕವಯಿತ್ರಿ ಸುಕನ್ಯಾ ಮಾರುತಿ ತಮ್ಮ 'ಕಲಕೇರಿಗಳಿಗೆ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ತೊಡೆ ಮುರಿದಿದ್ದೇವೆ

ಗುಂಡಿಗೆ ಬಗೆದು ರಕ್ತ ಹೀರಿದ್ದೇವೆ

ಕರುಳ ಮಾಲೆ ಮುಡಿದಿದ್ದೇವೆ

ತಾಯ್ಕಂಡರೇ ನಾವು ನೋಡುತ್ತೇವೆ

ತಾಯಿ ಭೂಮಿ ಮುನಿದಾಗ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಯಾರು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆಂದು”

ಹೆಣ್ಣೆಂಬ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಳನ್ನು ಅವಮಾನೀಕರಿಸಿದ್ದಲ್ಲ ಅವಳು ದುರ್ಗಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. 'ನಾರಿ ಮುನಿದರೆ ಮಾರಿ' ಎನ್ನುವ ಮಾತು ನೆನಪಿರಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾ ಪುರುಷ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

ಇದೆ ರೀತಿ ಪುರುಷರನ್ನು ಕಂಡರೆ 'ಜಾಡಿಸಿ ಒದಿಬೇಕು' ಎನ್ನುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಚ.ಸರ್ವಮಂಗಳ ತಮ್ಮ 'ಭಂಡರು' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

“ಅಯ್ಯಾ ನನಗೊಂದು ಆಸೆ

ಹಾಗೆ-ಹೀಗೆ

ಹೆಣ್ಣು ಬುಗುರಿಯಾಡಿಸುವ

ಇವುಗಳ ಕುಂಡಿಗೆ

ಒಮ್ಮೆಯದಾರೂ ಜಾಡಿಸಿ ಒದಿಬೇಕು”

ಪಾರಂಪರಿಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ನರಳದ ಹೆಣ್ಣು ಕೊನೆಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರತಿರೋಧ ಎನ್ನಬಹುದು.ತನ್ನ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ.

“ನೋವು ಹಿಂಸೆ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೆವು

ಕುಡಿತ ಹೊಡೆತ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡೆವು

ಬೈಗುಳ ಅಪಮಾನದಲಿ ದಹಿಸಿಕೊಂಡೆವು

ನೀಮೆಎಣ್ಣೆ ಸುರಿದು ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟಾಗ

ತಾಳದೆ ಝಳ ಕೂಗಿಕೊಂಡೆವು

ಆತ್ಮಗಳು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಕೇಳಿದೆವು

ತಾಳೋದಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲ ತನಕ”

ಎಂದು ಕವಯಿತ್ರಿ ಕೆ. ಷರೀಪಾ ತಮ್ಮ “ತಿರುಗಿನಂತ ಆತ್ಮಗಳು” ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸದಾ ನೋವಿನಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿ ನೋವಿನಲ್ಲೇ ಕೊನೆಗಾಣುವ ಮಹಿಳೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕವಿತೆ ತನ್ನ ಮೇಲಿನ ಆ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ 'ತಾಳೋದಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲ ತನಕ' ಎಂಬ ಪ್ರತಿರೋಧದ ನಿಲುವನ್ನು ತಾಳದೆ.

ಮಹಿಳೆಯ ಶೋಷಣೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನಾದ ಆ ಮನುವನ್ನು ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಈಗಿನ ಪುರುಷ ಮೃಗವನ್ನು ಬಿಂಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ಸುಡಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಅಕ್ರೋಶ ಬಿ.ಉ.ಲಲತಾನಾಯಕ ಅವರ 'ಪ್ರೀತಿಸುವ ಬನ್ನಿ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

'ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮರ್ಹತಿ
ಎಂದೊದರಿದ ಆ ಮನುವನ್ನು
ಮೃಗವನ್ನು ಹೋಲುವ ನಿಮ್ಮನ್ನು
ದರದರನೆ ಎಳೆದೊಯ್ಯುವೆವು
ಧಗಧಗಿಸುವ ಚಿತೆಯಲ ದೂಡುವೆವು"

ಹೀಗೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡು, ಬರೀ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ ಜಂತಿ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಓದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ ಹೆಣ್ಣು ಬದಲಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಸುಕನ್ಯಾ ಮಾರುತಿ ಅವರು ತಮ್ಮ 'ಬದ್ಧವಳು' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹದೊಂದು ಭಾವನೆ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

"ಕಲತ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟು ವಿದ್ಯೆಯನ್ನೆಲ್ಲ! ಅಡುಗೆ ಮನೆಯ
ಜಂತಿ ಎಣಿಸುವುದಕ್ಕೆ! ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.
ಅವ ಬತ್ತಿದ್ದನ್ನು ನಾ ಬೆಳೆಯುತ್ತ
ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನೊಳಗೆ ಎಲ್ಲೋ
ಕಳೆದಿರುವ ನನ್ನ ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದೇನೆ"

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೂರತನಕ್ಕೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಾಗೂ ತನ್ನತನ ಅನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕವಿತೆ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮಹಿಳೆ ಆಯಾ ಧರ್ಮದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾಳೆ.ಒಂದು ರೀತಿ ಅವುಗಳು ಕೂಡಾ ಅವಳನ್ನು ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಅಂತಹ ಶೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾ ಬಂದ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆಯರ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಕೆ.ಷರೀಫಾ ತಮ್ಮ 'ಇವರೇ ನನ್ನವರು' ಎನ್ನುವ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ.

"ಇದು ಬುರ್ಖಾ
ಹಲವಾರು ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ
ನಾನು ಮರುಮಾತಿಲ್ಲದೆ
ಮೌನವಾಗಿ
ಹೊತ್ತು ಬಂದ ಬುರ್ಖಾ"

ಇಂದಿಗೂ ಈ ಬುರ್ಖಾದಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯದಿಂದ ಯಾಕೆ ಹೊರಬರ -ಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 'ಅಕ್ಕ'ನಂತ ಕೆಚ್ಚಿರದ ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಡಿ.ಬಿ.ರಜಿಯಾ ತಮ್ಮ 'ಸುಳ' ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ.

“ಅಕ್ಕ.....

ಅಡವಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ

ನಮ್ಮ ಉಸಿರು

ಬಸಿರು ನಿಟ್ಟುಸಿರು;

ಗೆದ್ದೇವೆ?

ನವನಾಗರಿಕತೆಯಲ್ಲ

ನಮ್ಮ ನಾಳೆಗಳು ಸಾಯುತ್ತಿವೆ.

ನಿನ್ನ ಕೆಚ್ಚಿರದೆ”

ಪುರುಷನ ಗುಲಾಮಗಿರಿಯ 'ಸುಳಿ'ಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ಮಹಿಳೆಯ ಭಾವನೆಗಳು ಹೊರಬರದಾಗಿವೆ. ನಮ್ಮ ಉಸಿರು, ಬಸಿರು, ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಡವಿಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಇನ್ನೂ ಅಧೀನದಲ್ಲದ್ದಾಳೆ ಎನ್ನುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ- ಪ್ರೊ. ಎಲ್.ಎಸ್. ಶೇಷಗಿರಿರಾವ್
೨. ಆಧುನಿಕ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಡಾ. ನೀಲಮ್ಮ ಕತ್ನಳ್ಳಿ
೩. ರಂಗ ಬಿನ್ನಪ್ಪ - ಡಾ. ಎಸ್. ವಿ. ರಂಗಣ್ಣ
೪. ದ.ರಾ.ಬೇಂದ್ರೆ - ಡಾ. ಪಿ.ಕೆ. ಖಂಡೋಬಾ.
೫. ಇಪ್ಪತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ- ಡಾ. ಪ್ರೀತಿ ಶುಭಚಂದ್ರ
೬. ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರು - ಆರ್.ಡಿ.ಜಿ.
೭. ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರು - ಡಾ. ಹನಮಂತ. ಬಿ. ಮೇಲಕೇರಿ.